

**Вегеш М. Назустріч волі. Нариси історії визвольних змагань
(Ужгород, 2004)**

Микола Вегеш, відомий український історик Закарпаття, черговий раз подарував читачам, шанувальникам історичного минулого книжку – нарис про національно-визвольні змагання українців під час функціонування радянської тоталітарної політичної системи. Праця “Назустріч волі. Нариси історії визвольних змагань” розкриває одну із багатьох болючих тем комуно-радянської дійсності, а зокрема історії становлення та діяльності ОУН-УПА в Закарпатті упродовж 1929 – 1950-х років та націоналістичного руху в цілому.

Основна частина книжки присвячена автором двом постатям, які пройшли випробування долі. Це відомий громадсько-політичний діяч Іван Коршинський та його соратник у боротьбі за національну свободу України Федір Удичка. Про першого героя Микола Вегеш подав історико-біографічний нарис, розкривши життєвий шлях і багатогранну діяльність людини, що пройшла назустріч волі шлях від учасника підпільного національного руху до народного депутата України. Щодо Ф. Удички, то в нарисі вперше опубліковано листування українського підпільника із побратимами.

Історія діяльності ОУН-УПА на Закарпатті довгий час вважалася темою не потрібною для науки, оскільки, мовляв тут, в краї націоналістів не було. Однак факти, які вважаються річчю впертою, говорять самі за себе. Про це і пише історик М. Вегеш, аргументуючи конкретними матеріалами, що змальовують цілісну картину доленосних подій, людей, причетних до національно-визвольних змагань, переслідування та страждання героїв. Іван Коршинський, який був одним із багатьох учасників підпільного руху теж така людина. Народившись на Тячівщині, він виховувався в найкращих традиціях українського пластового життя. Потім навчався у відомій своїм українським духом Хустській гімназії. Тут і почалися перші арешти. З цього часу тавро “неблагонадійного” для радянської влади закріпилося за І. Коршинським назавжди. Далі ще було табірне життя.

Після звільнення Іван Юрійович зумів отримати медичну освіту і стати професійним лікарем, науковцем в Ужгородському університеті. Завдяки непохитній вірі в справедливість він став авторитетним громадсько-політичним діячем, про що свідчить обрання народним депутатом України 2-го скликання. Сьогодні Іван Юрійович є одним із лідерів Закарпатської крайової організації політв'язнів і репресованих, а також дослідником історії руху опору в Закарпатті. Ось коротко ті життєві стежинки, які розкрив автор нарису.

Цікавою є й епістолярна спадщина іншого українського підпільника Федора Удички, яка свідчить про незламну потугу тогочасної молоді до національної свободи й готовність боротися за незалежність будь-коли і в будь-яких умовах. До того ж у нарисах подано й фотоілюстрації із життя героїв нарису.

Хотілося б сказати й те, що згадані “в'язні сумління” й сьогодні змушені боротися за своє життя вже з українською бюрократією, яка нехтує обов'язком соціального захисту людей. Тому, як справедливо стверджує М. Вегеш, “вони (Іван Коршинський серед них) продовжують боротьбу, на цей раз мирними засобами, за своє законне визнання. Чи прийде до влади в Україні уряд, який вони нарешті назвуть українським? Чи визнає, врешті-решт, Україна своїх героїв?”.

М. Токар